

Aan de slag met IPM in vaste planten

IPM is het nieuwe toverwoord in de gewasbescherming. Niet alleen de overheid maar ook afnemers en certificeerders roepen op om een plan voor 'Integrated Pest Management' – ofwel geïntegreerde gewasbescherming – op te stellen voor het bedrijf en daarmee aan de slag te gaan.

Tekst en fotografie: Wilco Dorresteyn, Delphy

Het uitgangspunt van IPM is dat telers kiezen voor een aanpak waarbij ziekten, plagen en onkruiden zo veel mogelijk worden voorkomen of aangepakt op een manier die zo min mogelijk schadelijk is voor mens en milieu. Preventieve maatregelen en werken aan weerbare teeltsystemen vormen de basis. Daar waar gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn, is het de bedoeling een weloverwogen middelenkeuze te maken om de risico's voor mens en milieu te beperken.

In de Gewasbeschermingswet is vastgelegd dat bedrijven moeten werken volgens het principe van geïntegreerde gewasbescherming en dit moeten vastleggen in een Gewasbeschermingsmonitor. Maar het is niet alleen de overheid die telers oproept om aan de slag te gaan met IPM en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. Ook afnemers en certificeerders doen dat de laatste tijd. 'Wij gaan voor een groene toekomst in de sierteelt. De kwekers die aan de Nederlandse tuinretail leveren, werken volgens de principes van IPM', schrijft Tuinbranche Nederland in haar Ambitie 4.0 Gewasbescherming in de sierteelt 2021-2023. Het is slecht een van de voorbeelden. MPS heeft een nieuw ABC-certificatieschema en vraagt alle telers van sierteeltproducten om een IPM-plan te maken. Dit plan moet bij een bedrijfsaudit inzichtelijk zijn voor de controleur. In het plan beschrijft een teler per gewas welke aantastingen erin kunnen voorkomen en hoe deze volgens de principes van geïntegreerde gewasbescherming worden aangepakt. Deze eis is toegevoegd aan het certificatieschema om de bewustwording over middelengebruik te vergroten en volgens MPS te voldoen aan de duurzaamheidseisen (Floriculture Sustainability Initiative FSI) die diverse afnemers stellen. Ook Royal FloraHolland stelt certificering verplicht.

Tijd dus om aan de slag te gaan met geïntegreerde gewasbescherming. Het is verleidelijk om het opstellen van de verplichte Gewasbeschermingsmonitor of het plan voor de

Roofmijten passen goed binnen IPM als bestrijders van spint en trips.

certificeerder als formaliteit te zien. Echter, het middelengebruik komt steeds meer onder druk te staan en gewasbescherming is voortdurend in ontwikkeling. Het is daarom goed om regelmatig te kijken welke ontwikkelingen in de gewasbescherming en mogelijkheden voor geïntegreerde bestrijding op het eigen bedrijf er zijn. Jaarlijks het IPM-plan doorlopen kan daarvoor een mooi moment zijn.

PLAN PER GEWAS OF GEWASGROEP

Het meest praktisch is het om een plan op te stellen per gewas of gewasgroep. Vasteplantentelers hebben meestal een breed sortiment. Het is dan onbegonnen werk om voor ieder gewas een plan te maken, maar dan maak je een plan per gewasgroep en de belangrijkste knelpunten. Beschrijf welke ziekten, plagen problemen kunnen geven en omschrijf onder welke omstandigheden problemen kunnen ontstaan of snel uitbreiden. Binnen de richtlijnen van MPS is vereist dat er afbeeldingen zijn opgenomen waarop de aantasting te herkennen is. Dat betekent echter niet dat een teler zelf afbeeldingen moet maken, er kan ook worden verwezen naar bijvoorbeeld websites waarop foto's staan, of de fotogids van Delphy 'Herkennen ziekten en plagen in boomkwekerijgewassen en vaste planten'. Daarna worden vervolgens de preventieve, niet-chemische en chemische maatregelen vastgelegd.

Dubbel werk voorkomen

Het IPM Plan voor de gewasbeschermings-certificering en de verplichte Gewasbeschermingsmonitor van de overheid hebben veel overeenkomsten maar ook kleine verschillen. Zo is het bijvoorbeeld binnen de richtlijnen van MPS vereist dat telers de aantastingen beschrijven en er afbeeldingen zijn opgenomen waarop deze te herkennen zijn. In de Gewasbeschermingsmonitor hoeft dat niet. Bij de Gewasbeschermingsmonitor is het vooral belangrijk dat aandacht wordt besteed aan alle aspecten van geïntegreerde gewasbescherming zoals beschreven in bijlage 3 bij de Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Om dubbel werk te voorkomen kan bij het opstellen van het IPM-plan voor de certificering worden verwezen naar aspecten uit de Gewasbeschermingsmonitor of andersom. Beide plannen kunnen ook worden samengevoegd.

Een goede gewasbescherming begint met het voorkomen van ziekten, plagen en onkruiden door te zorgen voor goede teeltomstandigheden, de juiste teeltmaatregelen, schoon werken en goed uitgangsmateriaal. Voor telers van vaste planten-in-pot speelt ontwatering van het containerveld, de potgrondkeuze en de bemesting een belangrijke rol. Juist bij natte omstandigheden is de kans op wortelproblemen groot. Een containerveld met lava heeft de voorkeur vanwege de betere ontwatering.

Bij de teelt van vaste planten in de vollegrond is aaltjes een van de grootste aandachtspunten. De bodem moet een goede structuur en ontwatering hebben en vrij zijn van aaltjes. Teeltwisseling of de teelt van een groenbemester draagt bij aan de bodemkwaliteit. Verder zijn er diverse bladmeststoffen die zorgen voor een vitalere plant en het blad harder maken, of producten die het bodemleven stimuleren en de plant daarmee minder gevoelig maken voor stress. Omschrijf deze preventiemaatregelen in het plan.

Leg ook vast hoe waarnemingen worden gedaan, bijvoorbeeld samen met de teeltadviseur. Hang gele vangplaten op in de kas voor het waarnemen van varenrouwmug, trips, wittevlieg en mineervlieg of blauwe vangplaten voor trips. Ook zijn er enkele vasteplantentelers die gebruikmaken van waarschuwingsmodellen. Deze modellen geven op basis van

‘Kijk regelmatig naar ontwikkelingen in IPM en toepasbaarheid op het eigen bedrijf’

gemeten weersgegevens en weersvoorspellingen een beeld van de infectiedruk.

BIOLOGISCHE BESTRIJDING

Diverse plagen zijn succesvol te bestrijden door natuurlijke vijanden in te zetten. Veel telers gebruiken aaltjes ter bestrijding van de larven van de taxuskever in gevoelige vaste planten, zoals Heuchera, Astilbe, Fuchsia en Waldsteinia. Als de aaltjes bij de juiste temperatuur worden ingezet op een vochtige grond is de werking zeer goed. Varenrouwmug kan goed worden bestreden met bodemroofmijten. Deze worden gestrooid in zaaigoed of jong plantmateriaal. De roofmijten gaan actief op zoek naar larven van de varenrouwmug om deze op te eten. Om problemen met spint te voorkomen of te beperken kunnen roofmijten worden ingezet, net als tegen trips. Voor de bestrijding van bladluis zijn sluipwespen, galmuggen en lieveheersbeestjes te koop. Buiten komen deze natuurlijke vijanden volop spontaan voor in de natuur en op kwekerijen.

Voor de inzet van natuurlijke vijanden gelden wel een aantal aandachtspunten. Het is belangrijk tijdig in te zetten en rekening te houden met de juiste omstandigheden. Kijk ook naar de beschikbaarheid van correctiemiddelen: wanneer biologische bestrijding niet voldoende lukt, kan een correctie worden uitgevoerd met een selectief middel dat wel de plaag doodt maar niet de natuurlijke vijanden. Voorbeelden zijn de selectieve spintmiddelen Scelta en Floramite. Krijgen de roofmijten de spint onvoldoende onder controle, dan kan hiermee worden gecorrigeerd. Scelta of Floramite doden dan wel de bonenspint maar zijn weinig schadelijk voor de aanwezige roofmijten.

Ook de middelenkeuze is onderdeel van het IPM-plan. Is bestrijding nodig, dan is het uitgangspunt bij geïntegreerde gewasbescherming dat een middel wordt gekozen waarbij de

schadelijke gevolgen voor mens en het milieu zo klein mogelijk zijn. Bij de middelenkeuze is de Gewasbeschermingsgids van Delfhy te gebruiken, waarin achterin middelenoverzichten staan met informatie over de werking en effecten. Voor de gevarentekens en de schadelijkheid voor de toepasser is de website van het Ctgb te raadplegen, of de veiligheidsbladen op www.fytostat.nl. In het plan kan worden verwezen naar de neveneffectenkaarten op de internetsites van Koppert en Biobest. Hierop staat in hoeverre middelen gevaarlijk zijn voor natuurlijke vijanden.

AANDACHT VOOR GROENE MIDDELEN

In de praktijk is er steeds meer aandacht voor 'groene' gewasbeschermingsmiddelen. De Europese wetgeving maakt strikt onderscheid tussen biostimulanten en gewasbeschermingsmiddelen. Een middel mag alleen een gewasbeschermingsmiddel heten als het is toegelaten door het Ctgb, of als het valt onder de regeling basisstoffen. Toegelaten producten op basis van micro-organismen zijn bijvoorbeeld de bacteriepreparaten Turex, Xentari, Dipel en Costar tegen rupsen. Of het zijn producten op basis van stoffen van natuurlijke oorsprong, bijvoorbeeld NeemAzal, Azatin of Oikos. Resistentiemanagement bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dient ook aan bod te komen. Het is belangrijk middelen uit een bepaalde chemische groep af te wisselen met middelen uit een andere chemische groep om resistentie te voorkomen.

Als laatste onderdeel moeten de emissiebeperkende maatregelen inclusief toedieningstechnieken in het IPM-plan zijn omschreven. Daarmee zijn alle facetten beschreven om te voldoen aan de wensen van overheid en afnemers, en heeft het opstellen van het IPM-plan hopelijk ook geleid tot extra bewustwording in de gewasbescherming. ♦

Voor IPM is het nodig regelmatig te scouten op ziekten en plagen.